

У НОМЕРІ:

Актуально

Пужайчерета Л. М.
Про академічну доброчесність 2

Юдіна М. В.
За будь-яких незрозумілих
обставин — об'єднуйтеся!
Антикризовий онлайн-EdCamp 2020 5

Навчання онлайн

Карнаушенко В. О.
Що рекомендувати, аби підтримати батьків
під час карантину? 10

Карла Гутіерес
Як виявляти емпатію в навчальному онлайн-
середовищі? 13

Сучасний урок
10 класичних ігор на уроці 16

Пужайчерета Л. М.
Стилї навчання Девіда Колба 19

Шкільна освіта в Канаді:
три основні тенденції розвитку 22

GedDiscovery

**Маргарет Беррі Вілсон,
Ешлі Демскі**
Будуємо партнерство:
від класних обов'язків
до успішної кар'єри 25

Патрісія де Сарачо
Як навчатися на помилках 27

Локтєва А.
Економіка життя, або
Як американських школярів навчають
лічити та заощаджувати 29

Бхарара М.
Читання сніговиків:
нотатки української мами
про американську школу 31

Self-менеджмент учителя

Малашенко М. П.
Розвиток образного мислення
засобами мистецтва 36

Передплатний індекс — 49673, 90819

№ 6 (114) червень 2020 р. ■ Заснований у квітні 2010 р. ■ Виходить раз на місяць ■ Передплатний індекс — 49673, 90819

РОЗВИТОК ОБРАЗНОГО МИСЛЕННЯ ЗАСОБАМИ МИСТЕЦТВА

М. П. Малашенко*, м. Харків

Естетичне виховання — це розвиток здібностей бачити красу світу й створювати її самостійно. Учителі-новатори впроваджують різноманітні форми й методи, що залучають учнів до творчості, зокрема під час сприймання та інтерпретації творів мистецтва. Ідея розтлумачувати твори мистецтва у нестандартний спосіб, про який йдеться в статті, може бути втілена як під час викладання предметів художньо-естетичного циклу, так й у поза-класній роботі з дітьми середнього та старшого шкільного віку: діяльності гуртків образотворчого мистецтва й музики, секцій рукоділля й конструювання; ізостудій, літературних клубів тощо. Мета публікації: формування міжпредметних компетентностей, реалізація інтегрованого підходу до сприйняття різних видів мистецтва.

Інтерпретація творів образотворчого мистецтва шляхом складання історій та казок дає змогу учням відчувати естетичну насолоду, розвивати творчий потенціал. Завдяки їй можна не тільки отримувати задоволення від мистецтва, а й розуміти його зв'язок з гуманітарними та природничими дисциплінами, застосовувати навички різноманітної творчої діяльності в особистому та соціокультурному середовищі.

Стаття містить шість сюжетних історій у прозі та віршах, які є своєрідними коментарями до сприймання натюрмортів й фотографій. Вони допоможуть педагогові відкрити учням чарівний світ мистецтва та надихнуть їх на власне створення влучних коментарів. Рекомендуємо спочатку запропонувати школярам скласти свої розповіді за запропонованими картинами й фото, а вже потім ознайомити з творами автора. Керуючись фразою «чарівна сила мистецтва в дії», можна дібрати музичний супровід і навіть інсценувати вигадані історії з діалогами й драматургією, розподіливши ролі між учасниками.

* * *

Дорослі пам'ятають, як їм у школі доводилося писати твори за картинами відомих художників. Здебільшого це були традиційні описування сюжетів або композицій. Однак ніколи не пізно здійснити новий підхід до розвитку свого образного мислення, а також навчити дітей не тільки дивитися, а й бачити, спостерігати, фантазувати.

При першому, загальному знайомстві з картиною бажано відчутти настрій та відчуття митця, який її створив. Про кого художник згадував, про що мріяв, чим опікувався. При детальнішому розгляданні дрібних деталей спробувати поміркувати над тим, що би могли розповісти про себе чи своє життя дійові особи або предмети, зображені на полотні. Наступний крок: поступовий перехід до аналізу власних думок та почуттів, що з'являються в процесі пізнання твору мистецтва.

Почнемо з натюрморту, що у дослівному перекладі з французької означає «мертва природа» (*nature morte*). Українські майстри пензля мають своє унікальне бачення, що саме потрібно

* М. П. Малашенко, старший викладач кафедри фізичного виховання Національного аерокосмічного університету ім. М. С. Жуковського «Харківський авіаційний інститут», інструктор лікувальної фізичної культури, спеціаліст вищої категорії, старший учитель, валеолог, м. Харків.

зображувати на полотні та як цю «мертву природу» трошки «оживити». Тому під час складання віршів та історій авторові бажано «зробити реверанс» кожному елементу композиції, щоб він почувався комфортно не тільки на полотні, а й у вашому творі.

Поділюся власним досвідом взаємодії з колоритними творами й новим для себе видом творчості — складанням сюжетних історій у прозі та віршах, на які мене надихнули натюрморти сучасної талановитої художниці з Полтави — Юлії Перепьолкіної. Мене захопило споглядання картин і вигадування історій, що вони «розповідали». Картини ніби звернулися до мене із проханням написати про них незвичайну розповідь. Оповідання почали виливатися із чарівного глечика моєї уяви, стимульовані прекрасними роботами Юлі. Спочатку це були есе про браві перці та сонячні мандарини.

ІСТОРІЯ ПЕРША «БРАВИ ПЕРЦІ»

■ Ю. Перепьолкіна. Натюрморт із перцями

Головні герої полотна — Перці: кожний зі своїм характером. Вигини їхніх яскраво-червоних сюртуків — індивідуальні й неповторні. Браві хлоп'ята об'єдналися на полотні в групи: дві коаліції по три штучки на столі — щось замислюють, інтригани. А чотири гусари, вочевидь за витівки, уже зав'язані однією ниточкою. Вони висять на темній холодній стіні, мабуть міркуючи над своїми вчинками. Проте покаюся, вочевидь, лише той, що з похмурим виглядом висить найнижче.

Глечики, як поважні чоловіки, — сяють від самовдоволення. У лівому глечичку вгадується парне молоко, а в правому горщику — розсипчаста й неймовірно смачна гречана каша.

У центрі композиції Капуста — та ще пані! Надзвичайна красуня! Причепурилася — розкапу-стилася, начебто перед важливою зустріччю. Крайні листи, немов мереживний чепчик, обрамляють округлу голову, надаючи всьому образу стільки чарівності й шарму, що увага глядача прикута передусім не до грайливих Перців, а до Її Величності — статечної Капусти.

Із пляшки з опліткою чоловікам старшого віку, можливо, захочеться випити тягуче-солодкого червоного вина! Для дівчат — безалкогольний напій у вигляді терпкого виноградного соку. На прощання юні незнайомки легковажно помахали оточуючим білосніжною хусткою й таємниче зникли. А підліткам хочеться пустувати, як і пекучим гвардійцям. Чому б не змусити опонентів, не морщачись, з'їсти пару пурпурно-бордових стручків на додачу з ріпчастою Цибулею? Нехай почуваяться як Буратіно!

ІСТОРІЯ ДРУГА «СОНЯЧНІ МАНДАРИНИ»

■ Ю. Перепьолкіна. Натюрморт із мандаринами

Мандарини — чудові своєю округлою життерадісністю. Рука тягнеться доторкнутися до них, а часточки, звільнені від шкірки, — якомога швидше скуштувати. Листочки надають цитрусовим свіжості, а в того, що на першому плані, — є модною зачіскою або шапочкою.

Щербинка на дерев'яному столі ніби запрошує на гостину. А тло зі світлими плямами підкреслює й відтінює предмети на картині. Пузата сулія, безумовно, господиня цього скарбу. А та, що праворуч, яка нагадує чимось чорнильницю, — виконує роль Санчо Панса при досить угодваному Дон Кіхоті. Обидві пляшки пишуться своїм умістом — шляхетними напоями, якими стомлені подорожани із задоволенням насолоджуються спекотного полудня. Живлюща волога втамує спрагу, а мигдальні горішки в комбінації із солодкими соковитими мандаринками залишать наприкінці трапези приємний посмак.

Серце радіє від споглядання «жовтогарячої радості», що лежить у мисці «із широкою душею». Але не всі охочі фрукти змогли в ній поміститися. А тому хтось притулився під бочком мисочки, замаскувавшись зеленими листочками. Хтось соромливо сховався на самому краєчку стола. Безумовний лідер полотна — Головний Мандарин — викотився на авансцену й хизується на очах в усіх, зовсім не соромлячись. Таке враження, що його побратими, які тимчасово відпочивають купкою в мисці, ось-ось вистрибнуть звідти й затанцюють! І не приєднатися до них неможливо.

■ Л. Божко. До сніданку

ІСТОРІЯ ТРЕТЯ «СМАЧНОГО!»

Процес складання простих віршованих розповідей продовжився й при ознайомленні з натюрмортами моєї шкільної вчительки

Людмили Ігорівни Божко. Її замальовка «До сніданку» привернула особливу увагу, бо поряд зі звичайними продуктами, там красувалися квіти.

Настав чудовий літній ранок.
 Питають діти: «Є сніданок?»
 — Отже, сніданок, вже готовий,
 На вас чекає у столовій.
 Ось помідорчик і яєчка.
 За вазою сховався глечик
 Та смакотою зазиває.
 Вас огірками пригощаю.
 Скуштуйте, любі, хліб духмяний.
 І квіти будуть поруч з вами.
 Ромашки, маки — до букета
 Зібрала.
 Згідно з етикетом,
 Сідайте чемно всі до столу.
 «Смачного!» — вам бажаю знову.

М. П. Малашенко

ІСТОРІЯ ЧЕТВЕРТА «НОВЕ ЖИТТЯ ТРОЯНДИ»

Мені подобаються не тільки польові, а й розкішні квіти. Аж ось я побачила фотографію з червоною трояндою, яка беззахисно лежала на морському березі й начебто кликала на допомогу. Мені так захотілося подарувати в своєму вірші їй інше життя...

Хмарини грізно насували,
 Троянда на піску лежала
 І сумно, гірко позіхала.
 А хвиля пелюстки вмивала.

Ця квітка завинила, може?
 Хто бідолашній допоможе?

Аж ось дівчина підбігає,
 Троянду в морі помічає
 Та обережно підіймає.
 Тихенько квіточці співає:

«Ходімо хату прикрашати.
 Ото ж зрадіють мама й тато.
 Не треба тут тобі лежати,
 У вазочці зручніш стояти.»

Запросимо гостей до себе.
Засяє сонечко на небі.
Частіше станеш посміхатись,
Тобою будемо пишатись».

Цього вірша я написала
На честь троянди. Слів замало,
Щоб висловити насолоду
Від її ніжності та вроди.
Вона така струнка, тендітна.
У захваті дорослі й діти.

Рослини слід оберігати,
Вирощувати, захищати,
Плекати, добре доглядати
І нового життя давати.

М. П. Малащенко

ІСТОРІЯ П'ЯТА «ВЛАДА ВЕСНИ»

Цього року весна йшла до нас довгим важким шляхом. Зима так просто не хотіла здаватися в полон завзятому молодому березню. Навіть у травні у деяких регіонах випадав сніг. І коли перед моїми очима з'явилося художнє фото Сергія Метелиці, я зрозуміла, що весна таки встановлює свою безмежну владу в світі.

Прийшла весна! Все оживає
Та прокидається від сну.
Зимове царство вже зникає.
Чекали довго ми весну.

Вздвож берегів стрімких річок
Пливуть відламки королівства.
Розтанув швидко білий сніг,
Як залишає нас дитинство.

Пішли і вітри, і морози,
А з ними — смуток, жаль і сльози.
Весна бере над світом владу,
Її вітають всюди радо.

М. П. Малащенко

ІСТОРІЯ ШОСТА «НАЙДОРОЖЧА ЛЮДИНА»

Існує чимало картин й фото із зображенням матері. Мені сподобалася саме ця світлина, де щаслива молода мама із сином і донькою радіє життю, посміхається сонечку й сама випромінює лагідність і любов. Завжди шануйте своїх матерів, виявляйте до них повсякденну турботу й щире піклування і пам'ятайте, що ваше життя почалося з Мамаи.

Життя починається з мами.
Як тільки прийшла в світ дитина,
Матуся їй: «Доню кохана!»
Або скаже: «Любий мій сину!»

Дітей своїх пестить, голубить,
Навчає, як правильно жити.
Якими син, донечка будуть?
Зуміють прощати, любити?

Так хочеться мамі, щоб діти
Не плакали та не страждали,
І менш довелось їм хворіти,
Здоровими змалку зростали.

У долі дітей — ні хмарини.
А все, про що мріють, збулося.
Так буде, тому що в дитини
З матусі життя почалося.

М. П. Малащенко